

Urszula Nowicka

Doktorat ks. Tomasza Jakubiaka

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 53/3-4, 389-391

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Rada Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW, biorąc pod uwagę wyniki egzaminu doktorskiego, walor naukowy przedłożonej pracy właściwy dla rozpraw doktorskich, opinie recenzentów oraz pozytywny wynik obrony, nadała Ks. mgr Robertowi Bączkowi stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

o. Marek Saj CSSR

DOKTORAT KS. TOMASZA JAKUBIAKA

Dnia 27 kwietnia 2010 r. na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej ks. mgr Tomasza Jakubiaka, absolwenta wyżej wymienionego Wydziału, notariusza Kurii Metropolitalnej w Warszawie. Doktorant przedstawił Radzie Wydziału rozprawę zatytułowaną *Osoba szafarza i przyjmującego sakrament Eucharystii w uchwałach Synodów Archidiecezji Warszawskiej*. Przedmiotowa praca napisana została na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, pod kierunkiem naukowym ks. prof. UKSW dr hab. Zbigniewa Janczewskiego. Z kolei recenzentami rozprawy byli ks. prof. dr hab. Wiesław Wenz z PWT we Wrocławiu oraz ks. prof. UKSW dr hab. Wojciech Necel.

Eucharystia jest *źródłem i zarazem szczytem całego życia chrześcijańskiego*. Podobnie jak sześć pozostałych sakramentów, Najświętszy Sakrament został ustanowiony przez Chrystusa i powierzony Kościołowi, z wyłączną kompetencją Stolicy Apostolskiej określania wszystkiego, co jest związane z ważnym sprawowaniem sakramentów. W kwestii godziwości oraz obrzędów nie wyklucza się natomiast kompetencji władzy partykularnej. Z kolei najważniejszym źródłem prawa partykularnego obowiązującego w diecezji jest synod diecezjalny. Te dwa fakty, czyli *szczególne miejsce, jakie w życiu Kościoła zajmuje Komunia Święta, zaś w przypadku diecezji wydarzenie, jakim są jej synody*, stały się przyczyną i uzasadnieniem wyboru przez Doktoranta przedmiotowej problematyki. To z kolei upoważnia do stwierdzenia, że podjęta przez niego refleksja nad uchwałami związanymi z Najświętszym Sakramentem, a ogłaszanymi na synodach przez Arcybiskupów Metropolitów Warszawskich, jest naukowo i społecznie ważna. Zakłada bowiem analizę prawną zagadnienia dotyczącego osób: szafarza i przyjmującego Eucharystię, w kontekście ewolucji prawa uchwalanego na czterech kolejnych Synodach Archidiecezji Warszawskiej, z uwzględnieniem także przesłanek, którymi kierowali się biskupi warszawscy jako prawodawcy oraz praktyki Kurii Warszawskiej, która to praktyka stanowi najlepszy wyznacznik interpretacji ustaw partykularnych.

Przedstawiona Radzie Wydziału rozprawa doktorska składa się z następujących elementów: wykaz skrótów, wstęp, trzy rozdziały podzielone na punkty i podpunkty, zakończenie oraz bibliografia.

We wstępie dysertacji (s. 9-15) Autor określa przedmiot swoim badań naukowych, uzasadniając jednocześnie jego zawężenie do analizy norm uchwalanych na synodach warszawskich, a dotyczących osoby przyjmującego i szafarza Eucharystii. Jednocześnie wyjaśnia przyczynę użycia w tytule rozprawy powyższych sformułowań, co nie każdemu może wydać się oczywistym. Przedstawia także strukturę pracy, krótko omawia obfity materiał źródłowy (stanowią go m.in. statuty czterech synodów, schematy uchwał synodalnych i aneksów, protokoły z posiedzeń komisji, odpowiedzi na ankiety rozsyłane przez członków komisji przed przystąpieniem do prac nad schematami, dekrety metropolitów związane z pracami synodalnymi) oraz metody i zasady interpretacji, jakimi się posłużył.

W rozdziale pierwszym, zatytułowanym *Miejsce synodów diecezjalnych w strukturach Kościoła i ich aktualizacja w Archidiecezji Warszawskiej* (ss. 16-77), jeszcze ogólnym, wprowadzającym w problematykę synodalną, Autor wyjaśnia pojęcie synodu diecezjalnego, jego rozwój oraz zadania, a także rys historyczny poszczególnych czterech Synodów Archidiecezji Warszawskiej, ze szczególnym uwzględnieniem prac tych Komisji, które miały największy wpływ na kształtowanie się norm dotyczących osoby szafarza i przyjmującego Eucharystię. Określa także aktualny stan prawny uchwał Synodów Archidiecezji Warszawskiej.

Kolejne dwa rozdziały poświęcone zostały kolejno osobie szafarza Eucharystii oraz przyjmującego Eucharystię. Oba realizowane są według tego samego klucza problemowo-chronologicznego, tzn. kolejne zagadnienia odpowiadają podziałowi dokonaneemu w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 r., są zaś analizowane w kontekście kolejnych dokumentów synodalnych w porządku ich powstania. I tak w rozdziale drugim (ss. 78-183), podzielonym na osiem punktów, analizowane są kwestie dotyczące ważności i godziwości sprawowania Eucharystii, dopuszczenia kapłana do celebrowania Eucharystii, zagadnienia koncelebry, kilkukrotnego celebrowania Mszy św. w ciągu dnia, obecności wiernych podczas sprawowania Eucharystii oraz przygotowania do sprawowania Eucharystii i dziękczynienia po jej zakończeniu, a także kwestie dotyczące szafarza Komunii św. oraz szafarza Wiatyku. Z kolei rozdział trzeci (ss. 184-265), został podzielony na pięć punktów, spośród których najwięcej uwagi poświęcił Autor zagadnieniom Komunii Świętej dzieci (punkt pierwszy, a w nim: wymagania do przyjęcia Najświętszego Sakramentu, przebieg uroczystości Pierwszej Komunii Świętej oraz osoby odpowiedzialne za przygotowanie dzieci) oraz uczestnictwu we Mszy św. (punkt piąty, a w nim: obowiązek uczestnictwa w niedzielnej i świątecznej Eucharystii, troska o częste uczestnictwo w Najświętszej Ofierze oraz problem osób żyjących w związkach

niesakramentalnych). Pozostałe zagadnienia omawiane przez Autora w trzecim rozdziale dysertacji to Komunia Święta w czasie i poza Mszą Świętą, możliwość przyjęcia Komunii Świętej dwa razy w ciągu dnia oraz kwestia Komunii Świętej wielkanocnej.

Zakończenie pracy (s. 266-275) stanowi przedstawienie wniosków, będących wynikiem przeprowadzonych analiz oraz komparatystycznych zestawień w zakresie norm poszczególnych Synodów Archidiecezji Warszawskiej w kwestii osoby szafarza i przyjmującego Eucharystię. Porównując ze sobą poszczególne uchwały Autor dochodzi do przekonania, że na przestrzeni lat w omawianym zagadnieniu wiele rozwiązań zostało znacznie zrewidowanych. Nie boi się także wskazać, iż niektóre z nich nie były niestety zgodne z prawem powszechnym (choć podkreśla także fakt istnienia norm promulgowanych przez Arcybiskupa Warszawskiego na podstawie specjalnych uprawnień, jakie prymas Polski otrzymał od papieża, ze względu na trudności, jakie stwarzała władza państwowa w kontaktach między Stolicą Apostolską i Episkopatem Polski). Wskazuje także, że niekiedy prawo partykularne okazywało się bardziej rygorystyczne niż prawo powszechne, innym razem uzupełniało wręcz luki istniejące w systemie prawa powszechnego, czasem wyprzedzało je, ale niekiedy także okazywało się martwe. Wyrażając przekonanie o zrealizowaniu swego celu podawczego, Autor widzi jednocześnie potrzebę oraz możliwości dalszych badań w tej dziedzinie, mianowicie w kwestiach dotyczących przechowywania i kultu Najświętszej Eucharystii oraz ofiar mszalnych, a także w zakresie ewentualnych zmian w ustawodawstwie partykularnym Archidiecezji Warszawskiej.

Obaj recenzenci wskazali zarówno pozytywne jak i negatywne walory dysertacji przedstawionej przez ks. mgr Tomasza Jakubiaka i w końcowych wnioskach ocenili ją jako odpowiadającą wymogom stawianym przez prawo rozprawie doktorskiej, tak pod względem merytorycznym, jak i formalnym. Zgodnie również podkreślili trafność i aktualność wyboru problematyki badawczej oraz to, że rozprawa ks. mgra Tomasza Jakubiaka stanowi interesujący krok w kierunku badania problematyki naukowo i społecznie ważnej, a Autor dobrze zrealizował swoje założenia badawcze.

Rada Wydziału Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, biorąc pod uwagę wyniki egzaminu doktorskiego, walor naukowy przedłożonej pracy właściwy dla rozpraw doktorskich, opinie recenzentów oraz pozytywny wynik obrony, nadała ks. Tomaszowi Jakubiakowi stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

Urszula Nowicka